

УДК 821.161.2«18/19»

ФОРМИ СУБ'ЄКТНОГО ВИЯВУ ОБРАЗУ АВТОРА В АДРЕСОВАНІЙ ЛІРИЦІ ІВАНА ФРАНКА

Віталій НАЗАРЕЦЬ

*Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука,
вул. академіка Степана Дем'янчука, 4, Рівне, Україна, 33027*

Досліджено та класифіковано форми суб'єктного вияву авторської свідомості у творах адресованої лірики Івана Франка. В суб'єктному вияві особу й оцінну позицію автора класифіковано за ознакою їхньої персоналізованості, тобто за характером їхньої співвіднесеності із власне авторським «я». Суб'єктну площину вияву авторської позиції диференційовано у трьох формах: а) персоналізованій, б) надособовій, в) персоніфікованій.

Ключові слова: адресована лірика, ліричне «я», авторський голос, рольова лірика, ліричний герой.

Важливе місце в сучасних дослідженнях лірики займають питання авторського образу, його суб'єктних типів, форм вияву авторської свідомості в поетичному тексті (праці М. Ткачука, Г. Давидової-Білої, М. Легкого, С. Хомчака, Б. Кормана, Л. Гінзбург, С. Бройтмана, І. Ковтунової, Н. Тамарченка, Л. Кіхней, А. Боровської, В. Смілянської та ін.). Водночас, майже недослідженою залишається проблема специфіки авторського вияву в жанрах адресованої лірики. Мета розвідки полягає у розробці типології форм суб'єктного вияву авторської свідомості в текстах української адресованої лірики, зокрема, в адресованій ліриці Івана Франка.

Як складова механізмів художньої адресації автор має статус основної семантичної величини, яка, власне, ініціює адресну настанову твору, надає їй певної художньої форми, формує характер діалогічної спрямованості, а також ідейно-тематичні домінанти та експресивні функції. Утім, автор як суб'єкт адресації виступає не лише формальним ініціатором, відправником інформаційного повідомлення своєму адресату, але й певною мірою виявляє себе у ньому, підпорядковуючи ті або інші форми своєї присутності у творі тим художнім завданням, які передбачено у реалізованій ним моделі художньої комунікації.

Попри те, що проблему форм суб'єктного вияву авторської свідомості у ліричних творах простудійовано у достатньо переконливій кількості авторитетних літературознавчих досліджень, результатом чого є розроблення широкого спектра теоретичних моделей її осмислення, на сьогодні вона залишається особливо актуальною та дискусійною. Так, одна із дослідниць цієї проблеми, Н. Корявцева, зазначила: «лірику як літературний рід протиставлено епосу та драмі у виявленні авторського, суб'єктивного начала. Найбільш відомою і широко вживаною мовленнєвою репрезентацією авторської позиції в ліриці вважають ліричного героя, проте це не єдино можлива форма вираження авторської свідомості у ліричному творі. Дослідники виокремлюють такі види репрезентації авторської позиції

у ліриці, як автор-оповідач, власне автор, рольовий герой (ці форми описує Б. О. Корман), ліричне “я”, ліричний суб'єкт, образ-маска (С. М. Бройтман), образ-переживання (Л. І. Тимофеев). Розмаїття ліричних форм породжує в сучасній науковій парадигмі велику кількість термінів, які представляють можливі типи репрезентації авторської позиції й ускладнюють побудову універсальної класифікації категорій автора» [3, с. 81].

Головна проблема, яка постає в цій теоретичній площині, пов'язана з тим, що, по-перше, суб'єкта мовлення, від особи якого ведуть розповідь у ліричному творі, далеко не завжди може бути прямо ототожнено з автором; по-друге, авторський голос і голос безпосереднього суб'єкта мовлення в ліричному творі можуть бути поєднаними шляхом набуття різних форм художнього синтезу або, за висловом літературознавців, «багатоголосся»; по-третє, відрізнити голос автора від голосу безпосереднього суб'єкта мовлення ліричного твору (на відміну, наприклад, від творів епічних, де мовленнєвих суб'єктів схожого семантичного типу у вигляді оповідачів та розповідачів достатньо чітко відокремлено від власне автора) надзвичайно важко: «наївний читач схильний ототожнювати суб'єкта мовлення із самим автором. Але й у науці, починаючи від Платона та Арістотеля й аж до XIX ст., стійко побутувало наївно-реалістичне уявлення про те, що ліричний твір є безпосереднім висловлюванням ліричного “я”, як, зрештою, більш або менш автобіографічне висловлювання поета» [2, с. 114].

Проблема диференціації різних форм суб'єктного вияву авторської свідомості у ліричному творі – це насамперед проблема градації ступенів та ознак, за якими власне автора може бути дистанційовано від безпосереднього суб'єкта мовлення твору. Одну з найбільш авторитетних і переконливих на сьогодні теоретичних моделей вияву цих ступенів та ознак розробив Самсон Бройтман. Учений запропонував уважати автора і безпосереднього суб'єкта мовлення твору двома діаметрально протилежними полюсами, семантичний простір між якими будуть займати різні, ступенєво відокремлені (за ознакою їхньої дистанційованості від власне автора) проміжні форми: «якщо уявити собі суб'єктну структуру лірики як певну цілісність, двома полюсами якої є площина автора і площина його героя, то ближче до авторської будуть розміщені надособові форми вираження авторської свідомості, ближче до площини його героя (майже співпадаючи з ним) – герой рольової лірики; проміжну позицію займуть ліричне “я” і ліричний герой. Достатньо зрозумілою є природа героя рольової лірики [...] героя, близького, як прийнято вважати, до драматичного. [...] Приклади дають підстави стверджувати, що у рольових творах завжди наявні два взаємопов'язані суб'єкти, хоча межа між ними може коливатися від повного протиставлення до повного ототожнення. Тому в одних випадках героя можна назвати майже, але саме “майже”, відокремленим від автора персонажем, а в інших – авторською “маскою”. Інші суб'єктні форми в ліриці відзначаються ще більш суперечливими особливостями. У віршах із надособовими формами вираження авторської свідомості висловлювання належить третій особі, а суб'єкт мовлення граматично не виявлений. [...] Саме у таких віршах, де суб'єкт мовлення – лише голос [...] найбільш повно створено ілюзію нероздвоюваності суб'єкта мовлення та зображення на автора і героя, а сам автор розчиняється у своєму творі, як Бог у творінні. На відміну від такого автора, ліричне я [...] має граматично виражену форму і мислиться в тексті як “я” або “ми”, яким належить мовлення. Але при цьому воно не є об'єктом для себе [...] на першому плані не воно саме, а певна подія, обставина, ситуація, явище. [...] Наступна суб'єктна форма, ще більше наближена до площини героя, – ліричний герой (термін уведено Ю. Тиняновим). Його суттєва відмінність від інших форм полягає у тому, що він є не лише суб'єктом в собі,

але й суб'єктом для себе, тобто він перетворюється на власну тему, а тому більш чітко, ніж ліричне «я», відокремлений від первинного автора, але видається при цьому максимально наближеним до автора біографічного» [2, с. 114–115].

На нашу думку, в суб'єктному вияві особу й оцінну позицію автора можна диференціювати за ознакою їхньої персоналізованості, тобто за характером їхньої співвіднесеності із власне авторським «я». Отже, суб'єктна площина вияву авторської позиції може мати три форми: а) персоналізовану, б) надособову, в) персоніфіковану.

Персоналізована форма найбільш співвіднесена із власне авторським, «біографічним» «я» поета. Предметно персоналізований вияв авторської оцінно-аксіологічної позиції виражений граматичною формою «я» і відповідає такій суб'єктній формі вираження авторської присутності (свідомості) у творі, як «ліричне «я»».

Надособова форма деперсоналізує авторське «я». Тематично її співвіднесено з узагальненою оцінною позицією певного громадського загалу (професійного, соціального, морально-етичного, вікового тощо), яку немовби репрезентує у творі суб'єкт поетичного мовлення. Надособова оцінно-аксіологічна позиція відповідає такій суб'єктній формі вираження авторської свідомості, як «авторський голос».

Персоніфікована форма «усуває» авторське «я» у тому значенні, що носієм оцінно-аксіологічної позиції у таких творах формально виступає не автор, а створений ним персонаж, якому «передоручено» право оцінювання. Зі суб'єктних форм вираження авторської свідомості цій площині вияву оцінно-аксіологічної позиції відповідає «рольова лірика» і, до певної міри, ліричний герой.

Персоналізована форма («ліричне «я»). Ліричне «я» – найбільш автопсихологічна суб'єктна форма вираження авторської свідомості, що притаманна переважній більшості текстів української адресованої лірики. В адресованій ліриці І. Франка суб'єктну форму ліричне «я» репрезентовано такими творами: «Думи, діти мої...», «Пам'ятай, що живеш!», «Осінній вітре, що могутим стоном...», «Вій. Вітре, горою...», «Місяцю-князю! Нічною темною...», «Данилові Млаці (Прочитавши його віршик “Не можна всім догодити”»», «Молодому другові», «Михаліні Р.» та ін. Ця форма є, так би мовити, генетично найбільш відповідною адресованій ліриці, оскільки специфіка її комунікативної організації передбачає адресну настанову на очевидний або прихований діалог адресанта й адресата, а відтак різною мірою, але актуалізує виявленість обох сторін, як, наприклад, у поезії І. Франка «Декадент», адресованій Василеві Щуратові:

Я декадент? Се новина для мене!
Ти взяв один з мого життя момент,
І слово темне підшукав та вчене,
І Русі возвістив: «Ось декадент!»

Що в моїй пісні біль, і жаль, і туга –
Се лиш тому, що склалось так життя.
Та є в ній, брате мій, ще нута друга:
Надія, воля, радісне чуття... [5, т. 2, с. 185–186].

Окрім того, оскільки у більшості текстів адресованої лірики, зважаючи на специфіку її семантичної організації, біографічний контекст проступає очевидніше та безпосередніше,

ніж в інших ліричних жанрах, то, відповідно, чіткіше акцентованою є й біографічна, автопсихологічна маркованість образу адресанта таких текстів. Зрозуміло, що повного ототожнення ліричного «я» поетичного тексту і біографічної постаті автора, який стоїть за ним, не може бути принципово, хоча б уже тому, що будь-яке ліричне «я» – це художня, а не біографічна іпостась людини, яка до того ж, залежно від художнього контексту, в якому реалізує себе, змінює свою експресивно-аксіологічну модальність, виступаючи то як люблячий татусь, то як коханець або коханка, то як приятель, як особа, яка повчає, звеличує або критикує тощо. Водночас здебільшого автопсихологічність цього ліричного «я», його близьку семантичну дотичність до автора тексту дають змогу стверджувати ті конкретні біографічні обставини, які відтворено у певних текстах адресованої лірики (І. Франко «На смерть М. Павлика»):

Не жаль по страті друга з довгих літ,
Горожанина та письменника,
Товариша та співробітника
На вбогій ниві нашого публічного життя
Примушує мене в тій хвилі промовчати
Те, що належало б сказати
Над свіжою могилою його,
А та велика, постороння сила,
Якій тепер всі мусимо кориться.
В його особі всі ми втратили
Талановитого робітника, живу,
Чуткую силу, сівача зерен плодючих,
Завзятого поборника неправди
Та кривди людської, одного з тих
Будителів народної душі
Та свідомості, про яких ніколи
Не гасне пам'ять... [5, т. 3, с. 387].

Автопсихологічність ліричного «я» у текстах адресованої лірики часто увиразнено контекстом близького знайомства автора і його адресата, їхніми дружніми або любовними стосунками, творчою чи ідеологічною полемікою, що знаходить своє відображення у взаємобміні поетичними посланнями. Прикладом взаємобміну поетичними посланнями можуть слугувати творчі взаємини І. Франка та Миколи Вороного. Як відомо, на початку ХХ століття М. Вороний написав «Заклик» до українських письменників брати участь у формуванні альманаху, в якому було б представлено нові, модерністські течії та напрями тогочасної української літератури. У вступі до поеми «Лісова ідилія» І. Франко розпочав з М. Вороним поетичну полеміку, сутність якої полягала в тому, що, схвально поставившись до заперечення М. Вороним фальші, риторики, «пустої фрази» у творчості тогочасних поетів, І. Франко водночас застерігав молодих поетів від декадансу, обстоював соціальне звучання, гуманістичні ідеали демократичної літератури. Попри спрямованість до широкого поетичного загалу, формально текст послання І. Франка було адресовано саме М. Вороному.

Під час укладання альманаху «З-над хмар і з долин», М. Вороний відобразив сутність розгорнутої між ним та І. Франком полеміки у вступній статті. Після заборони статті цензурою він опублікував поетичне послання І. Франка і свою відповідь на нього як вступ («Introductio») до альманаху:

Ні, мій учителю і друже,
 Про мене все це не байдуже.
 Життя з його скаженим шалом,
 З погонею за ідеалом,
 З його стражданням і болінням
 І невгамованим сумлінням,
 Життя – се дві противні сили,
 Що між собою в бій вступили.
 Одна з них – велетень-гнобитель,
 А друга – геній-визволитель [...]
 О, друже мій, то не дурниці –
 Всі ті щасливі небулиці
 Про райських гурій, про нірвану,
 Про землю ту обітовану.
 Вони тягар життя скидають
 І душу раєм надихають.
 Чи все ж те розумом збагнути,
 Що дасться серцеві відчуті?
 І чи можливо без утрати
 Свобідний творчий дух скувати?
 І хто Поезію – царицю
 Посміє кинуть у в'язницю?
 Хто вкаже шлях їй чи напрямом,
 Коли вона не зносить рамок?
 В ній всі краси кольори сяють,
 В ній всі чуття і змисли грають!
 До мене як горожанина
 Ставляй вимоги – я людина.
 А як поет – без перепони
 Я стежу творчості закони;
 З них повстають мої ідеї –
 Найкращий скарб душі моєї.
 Творю я їх не для шаноби;
 Не руш, коли не до вподоби [15, с. 154–156].

Біографічна автопсихологічність повною мірою притаманна таким жанрово-тематичним різновидам, як родинне, любовне, дружнє послання («Моїй дружині», «Душе моя! Душе душі моєї!», «Тріолет» та ін.), адресованій ліриці, в якій акцентовано на постаті автоадресата, здебільшого – тюремній ліриці («Руським в'язням 13 р. 1882», «Товаришам із тюрми» та ін.).

Персоналізований адресант у творах адресованої лірики може мати формально-предметну вираженість трьох типів.

1. Адресант формально виражений, тобто граматично представлений, формою «я», ідентифікованим із висловлюванням поетичного тексту. Поширеність такої форми у текстах не лише адресованої лірики, але й лірики загалом детермінована її генетичним співвіднесенням саме з лірикою з огляду на родові особливості останньої: «Корженкові», «N. N.», «К. П.», «Олі», «До Дранмора (прочитавши його поему “Reguiem”»)» та ін.

2. Адресант формально виражений граматичною формою «ми»: «Не бійтеся тюрми!», «Руським в'язням 13 р. 1882», «Галичино, думай о собі сама!», «Товаришам із тюрми», «В ХХІІІ-ті роковини смерті Тараса Шевченка» та ін.

Дещо менша вживаність у поетичних текстах адресованої лірики граматичної форми «ми», порівняно з формою «я», зумовлена вищою частотністю використання у процесі комунікації саме персоналізованої форми інформаційного обміну між «я» та «ти» (чи, принаймні, «вони»). Перетворення «я» на «ми» в адресованій ліриці здебільшого влас- тиве ситуації звернення адресанта (здебільшого до групового адресата) від імені певної суспільної професійної верстви або окремого узагальненого типу людської спільноти. Явище маркованості адресанта граматичною формою «ми» найбільше притаманне для ідеологічно-тенденційних форм поезії кінця ХІХ – початку ХХ століть.

3. Комбіновані модифікації граматичних форм «я» і «ми» в текстах адресованої лірики здебільшого виступають як ускладнений різновид 3-ї форми («ми»), але прикметні функцією інтонування певних смислових нюансів та відтінків співставлення-протиставлення світоглядних позицій, що об'єднують форми персоналізованої («я») та колективної («ми») свідомості. Явище синтезу «я» і «ми» простежено у творах І. Франка «В двадцять п'ять роковин смерті Тараса Григоровича Шевченка» та «Могила Тарасова».

Авторське «я» у творах адресованої лірики може бути персоналізоване не лише у граматичній формі самоозначення, але й шляхом набуття ознак певної особистісно- предметної деталізації, зокрема:

- морально-психологічної, як у поезії «Сідоглавому»;
- літературної: «Декадент», «Моєму читачеві», «До Музи»;
- біографічної: «Товаришам із тюрми», «В альбом пані О. М.», «На смерть М. Пав- лика».

Надособова форма («авторський голос»).

Суб'єктна форма «авторський голос» – це надособова форма вираження авторської сві- домості, для якої притаманна невиявленість у творі суб'єкта мовлення на основі граматичних форм «я» або «ми», його прихованість за картиною зображуваного і сприйняття лише як певного неперсоніфікованого «голосу» («В ХХІІІ-ті роковини смерті Тараса Шевченка»):

Поклін тобі, народних нужд співаче,
Від мільйонів, для котрих ти жив,
Від України, що ще й нині плаче
В тім самім горі, як ти ї лишив!

Поклін могилі твоїй, що руйнує
Ненависть дика й глупота сліпа!
Дарма! До неї, хоч най злість лютує,
Не заросте народная тропа... [5, т. 2, с. 373].

У термінології С. Бройтмана суб'єктна форма «авторський голос» – це форма, що близька до надособової форми вираження авторської свідомості, яка тут прихована третьою, «невизначеною» особою, суб'єктом мовлення, який виявляє себе лише за допомогою «голо- су». Мовлення суб'єкта не конкретизовано як мовлення «я» або «ми»-суб'єкта, відтак немає не лише граматичних, але й будь-яких предметно-образних ознак вияву його особистості.

Втім, варто зауважити, що, на відміну від суто зображальних поетичних текстів, авторська присутність у таких формах адресованої лірики все ж означена фактом звертання, яке, зрозуміло, не може бути «безособовим» і вимагає хоча б мінімальної семантичної присутності адресанта, його відправника.

Аналізована суб'єктна форма є доволі поширеною в українській адресованій ліриці, проте, за нашими спостереженнями, вона здебільшого обмежена таким семантичним контекстом ліричної комунікації, який передбачає, по-перше, сконцентрованість уваги на адресаті (з цих причин образ автора мінімізовано до неперсоніфікованого «голосу»), по-друге, певну ієрархічно-семантичну відстороненість автора від його адресата, коли в площині аксіологічного оцінювання останній має статус об'єкта підкресленого звеличення і піднесення або, навпаки, безкомпромісного спростування та дискредитації (образ автора у таких творах психологічно представлено немовби прихованим за голосом уявного «ми», світоглядної, морально-етичної, естетичної позиції, яку він озвучує від імені певної спільноти, одночасно розчиняючись у ній як «один із багатьох»). Відповідно, суб'єктну форму «авторський голос» найчастіше вживають в адресованих текстах із компліментарною або інвективною чи дидактичною настановою, як, наприклад, в адресованих текстах І. Франка «Товаришам», «Співакові», «Тетяна Ребенщукова», «Гриць Турчин», «Епілог», «На смерть Володимира Навроцького, автора “Пропінаці”», «Народних шкіл», «Подвійної крейди» і др.»

Персоніфікована форма (ліричний герой і герой рольової лірики). Суб'єктна форма вираження авторської свідомості «ліричний герой» також позначена «біографічною» близькістю до постаті поета, однак згадана біографічність має дещо більш опосередкований, більш складний, ніж у формі «ліричне “я”», вигляд. Ліричний герой як уявний образ, сконструйований автором, дещо більш відсторонений від нього, ніж ліричне «я», і біографічно з ним співвіднесений лише умовно (на відміну від ліричного «я», де біографічність, автопсихологічність, навіть якщо вони спеціально й не актуалізовані автором, можна відчитати у загальній контекстній семантиці вірша, точніше в його адресно-діалогічній настанові). Попри те, що авторський біографічний контекст «просвічує» крізь образ ліричного героя, він є швидше так би мовити віддаленою аналогією, а не прямим співвідношенням. Ліричний герой, іншими словами, – це художньо трансформована біографічна іпостась автора, його свого роду ліричний двійник, маска, крізь призму якої він демонструє своє творче амплуа. Деяка відстороненість ліричного героя від безпосередніх біографічних реалій автора надає йому, відповідно, ознак більшої художньої узагальненості. Психологічно читач сприймає ліричного героя не як конкретну особу, а швидше як певний соціально-психологічний, морально-етичний тип людини, світоглядну або естетичну позицію (яку за бажанням більш або менш прямо може бути співвіднесено чи й ототожнено читачем із особою автора). Певний тип ліричного героя як суб'єктної форми авторської свідомості фактично не можна виокремлювати у межах кількох певною мірою довільно взятих текстів. Специфіку цього образу можна повноцінно розкрити лише у загальному контексті творчості автора. З таких причин було б упередженістю констатувати про більшу або меншу поширеність цієї суб'єктної форми вираження авторської свідомості саме в адресованій ліриці, оскільки це є питанням, яке вимагає окремого скрупульозного дослідження. Однак можна стверджувати, що семантично найближчими тематичними різновидами адресованої лірики, в якій ця суб'єктна форма найчастіше, а точніше – найвідчутніше знаходить свій вияв, є тексти, пов'язані з любовними медитаціями – любовне послання й одностематичні з ним віршовані лист і присвята. Художньо-генетична природа таких медитацій не передбачає надто

відкритої чи деталізованої біографічності і натомість спрямовує на певний внутрішній, екзистенційний вияв авторської свідомості у формі її ліричного двійника.

Герой ролівої лірики – це доволі специфічна суб'єктна форма вираження авторської свідомості, зважаючи на те, що в ролі суб'єкта мовлення виступає достатньо відсторонений від автора, цілком об'єктивований персонаж. Автор немовби передурочає йому «право» свого голосу, але при цьому світоглядні та естетичні позиції свідомості цього персонажа і власне автора можуть і збігатись, і не співпадати. Герой ролівої лірики – постать, яку типологічно може бути співвіднесено з ліричним героєм, оскільки останній також є не біографічною, а творчою, до певної міри ролівою, художньо конструйованою особою. Відмінність ними полягає у мірі відстороненості, суб'єктної дистанційованості ролівої маски від власне біографічного авторського «я». Ліричний герой, як правило, менш об'єктивований і більше наближений до авторського «я», а ролівий герой, хоча й відіграє роль суб'єкта поетичного мовлення, фактично має статус сюжетно належного персонажа. З іншого боку, окремі сучасні літературознавці намагаються або повністю заперечити феномен «ліричного героя», або прирівняти його до персонажа (фактично, ролівого героя). Українська дослідниця Н. Загребельна аргументує це так: «відмова від “ліричного героя” має такі причини. Конкретність поняття обмежує його застосовність, це визнавали ще Л. Гінзбург та Ю. Тинянов. Крім того, відбуваються зміни в загальній літературознавчій парадигмі (“герой” поступився місцем “персонажеві”), а ефект єдності творів одного поета може зумовлюватися не лише відтворенням обставин його життя, але й індивідуальним стилем (по-різному, наприклад, у М. Зерова та В. Висоцького)» [2, с. 6].

Адресовану лірику І. Франка репрезентовано такими ролівовими текстами, як «Лист до Стефанії», «Лист із Бразилії», «Анні П.», «О. О.» та ін.

Отже, у статті досліджено специфіку художнього вияву автора в адресованій ліриці І. Франка, виокремлено три форми суб'єктного вияву авторської свідомості: персоналізовану (ліричне «я»), надособову («авторський голос»), персоніфіковану (ролівова лірика і ліричний герой). Перспективою подальших досліджень стане вивчення форм художньої взаємодії автора та адресата в поетичних текстах адресованої лірики І. Франка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Вороний М. К.* Поезії. Переклади. Критика. Публіцистика / М. К. Вороний ; [НАН України ; І. О. Дзеверін (гол. ред.), Т. І. Гундорова (упоряд.)]. – К. : Наукова думка, 1996. – 704 с.
2. *Загребельна Н. К.* Ліричний суб'єкт поезії ХХ століття : форми конституювання та репрезентації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.06 – Теорія літератури / Н. К. Загребельна. – К., 2008. – 18 с.
3. *Корявцева Н.* Языковая репрезентация авторской позиции в лирическом произведении / Н. Корявцева // Вестник Челябинского государственного университета. – 2011. – № 11 (226). – С. 81–83. – (Филология. Искусствоведение ; вып. 53).
4. *Поэтика : словарь актуальных терминов и понятий* / [гл. науч. ред. Н. Д. Тмарченко]. – М. : Изд-во Кулагиной ; Intrada, 2008. – 360 с.
5. *Франко І.* Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – К. : Наукова думка, 1976–1986.

Стаття надійшла до редакції 21.10.2014

Прийнята до друку 28.10.2014

**THE FORMS OF THE SUBJECT REPRESENTATION
OF THE AUTHOR'S IMAGE IN IVAN FRANKO'S
ADDRESSED LYRICS****Vitaliy NAZARETS**

*Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities,
4, Academician S. Demianchuk Str., Rivne, Ukraine, 33027*

The forms of subject representation of the author's mind in Franko's addressed lyrics are investigated and classified in the article. The author's personality and axiological standpoint are classified according to their personalization, in other words by their correlation with the author's «ego». The subject area of representation of the author's standpoint is differentiated in three forms: a) personal, b) suprapersonal, c) personalised.

Relying on Franko's addressed lyrics, it has been proved that the author acts as a main semantic component in a complex mechanism of literary address, and this, in fact, underlies the address intent of the text, endows it with a certain literary form, and shapes the character of the dialog, as well as ideological and thematic dominants and expressive functions. However, the author as a subject of address is not merely a formal initiator, sender of an informative message to the addressee; he also to a certain extent reveals himself therein, subordinating the forms of his presence in the text to the literary tasks, intended for the current model of literary communication.

Keywords: addressed lyrics, lyric «ego», author's voice, role lyrics, lyrical hero.